

Ганас Л.М.
к.е.н., асистент
Національний університет «Львівська політехніка»
Шалавило О.І.
студент
Національний університет «Львівська політехніка»

АНАЛІЗУВАННЯ СИСТЕМ КОНТРОЛЮ ІМПОРТУ(ICS), ЕКСПОРТУ(ECS) ТА ТРАНЗИТУ(NTCS) В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Світові тенденції розвитку митної справи передбачають уніфікацію митного законодавства, направлену на значне скорочення термінів процедур митного оформлення. Аналіз діяльності зарубіжних Митних адміністрацій доводить доцільність використання інструментів митного контролю, що передбачають використання оцінки ризику як інструменту виявлення порушень митного законодавства. Проте, важливою умовою її ефективного застосування є наявність оперативної та об'єктивної інформації щодо зовнішньоекономічних операцій, оскільки важливим моментом є необхідність виділення з усього масиву інформації «сигнальної», що вказує на необхідність проведення контрольних заходів. За таких умов виникає необхідність розробки можливих напрямів удосконалення механізму інформаційної взаємодії митниць і учасників зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) під час здійснення процедур митного контролю, що прискорить та спростить переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон із збереженням належного рівня контролю та безпеки з боку митниць. Особливо важливим у цьому контексті є дослідження європейського досвіду реалізації системи попереднього інформування Митних адміністрацій суб'єктами ЗЕД відповідно до рекомендацій Рамкових стандартів безпеки і полегшення міжнародної торгівлі ВМО [1].

З 2009 р. в ЄС встановлено принципи здійснення контролю безпеки і захищеності щодо товарів, які перетинають митний кордон. З метою підвищення безпеки руху товарів і захищеності міжнародної торгівлі, зростання ефективності митного оформлення, а також зменшення адміністративного впливу держави Комісією ЄС було розроблено взаємозалежні інформаційні системи: Система контролю імпорту (Import Control System- ICS), Система контролю експорту (Export Control System- ECS), Система обміну даних про транзит (New Customs Transit System - NCTS) [2].

Право надавати попередню інформацію мають економічні оператори, яким надано номер EORI, що присвоєно відповідними органами ЄС. Система EORI – це база даних декларантів в межах ЄС, а номер EORI вказується при поданні електронної копії книжки МДП. Реєстрація в системі EORI відбувається як резидентами, так і нерезидентами. Крім того, попереднє інформування в країнах ЄС здійснюється по відношенню до товарів, що переміщуються усіма видами транспорту.

Система контролю імпорту (ICS) передбачає подання суб'єктами господарювання спрощеної ввізної декларації (entry summary declarations- ENS) на товар, який ввозиться на митну територію Співтовариства безпосередньо з третіх країн (за винятком Норвегії та Швейцарії). Слід зазначити, що ENS має бути надіслана в електронному вигляді до ввезення товару на митну територію Співтовариства. Обсяг інформації ENS встановлено у додатку 30А прикладних положень Митного кодексу ЄС [3]. ENS повинен надсилати перевізник або уповноважена ним особа, яка транспортує товари на митну територію Співтовариства (торговий агент – freight forwarder). Обов'язковою умовою здійснення інформаційного обміну між Митною адміністрацією в процесі імпорту є наявність номеру EORI у всіх суб'єктів зовнішньоекономічної операції, які приймають в ній участь.

Система контролю експорту (ECS) передбачає подання до митної адміністрації спрощеної вивізної декларації (exit summary declarations- EXS), що містить відповідні дані про безпеку і захищеність. Якщо товари, що вивозяться безпосередньо з митної території

Співтовариства, не включені до митної декларації, то необхідно представити EXS. Відповідно до ст. 592b/842d Митного кодексу ЄС, митна декларація та спрощена вивізніа декларація надаються до вивезення товару. Обсяг даних митної декларацій та спрощеної вивізної декларації встановлено додатком 30А прикладних положень Митного кодексу ЄС [3]. Митна декларація та спрощена вивізніа декларація подаються в електронному вигляді. Обов'язок падання EXS покладено на особу, яка вивозить товари або особу, яка прийняла відповідальність за транспортування товарів з митної території ЄС. Для подання EXS в електронному вигляді підприємець може використовувати розроблену ECS, вносячи відповідні дані підприємства безпосередньо до інформаційної системи. Слід зауважити, що паралельно з розвитком ECS в ЄС набуває подальшого розвитку електронна система обробки маніфестів. Електронний маніфест необхідно подавати до митниці у разі відбуття морських і повітряних видів транспорту з портів і аеропортів на територію ЄС. З початком застосування ECS збільшуються можливості митниць, що забезпечує більш ефективний нагляд. Крім того, у суб'єктів ЗЕД з'являється можливість самостійно відправляти електронні повідомлення про прибуття товарів в митницю призначення чи виїзд транспортних засобів з митниці вибуття.

Система обміну даних про транзит (New Customs Transit System - NCTS) передбачає обов'язкове подання інформації про процедуру транзиту і даних книжки TIR до системи обміну даних про транзит. Відмітимо, до NCTS входять усі країни ЄС, оскільки це є умовою приєднання країн-претендентів. Служба NCTS кожної країни з'єднується через центральний сервер у Брюсселі із системами всіх країн-членів NCTS. Це забезпечує зв'язок між понад 3000 європейських митних пунктів і в майбутньому замінить систему паперового документообігу. На відміну від ICS та ECS, учасник ЗЕД не може прямо звернутися до NCTS. Для цього використовуються повідомлення особливого формату, що створюються за допомогою програмного забезпечення. Таке програмне забезпечення дозволяє не тільки створювати електронні декларації, а й розшифровувати повідомлення від NCTS про ключові події в ході процедури транзиту. Також у розпорядженні учасника ЗЕД, який хоче використати NCTS, мають бути засоби для приймання/відправлення повідомлень у службу NCTS своєї країни.

В умовах активної Євроінтеграції Україна має враховувати досвід функціонування системи митного адміністрування та контролю в країнах ЄС з метою його вивчення і імплементації у вітчизняну практику. Розвиток системи аналізу та управління ризиків, який активно реалізується в Україні з прийняттям Митного кодексу України в 2012 р. є лише першим кроком формування ефективної системи безпеки національної економіки. Наступним важливим кроком є розробка та впровадження «усіх елементів» системи безпеки держави в сфері ЗЕД.

1. *Рамочные стандарты безопасности и облегчения мировой торговли [Всемирная таможенная организация, июнь 2012г.]*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/976_003.;

2. *Бережнюк І. Г. Європейський досвід імплементації інформаційних систем ICS, ECS, NCTS в контексті забезпечення національної безпеки співтовариства / І. Г. Бережнюк, І. В. Несторишен, С. М. Рудніченко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2015. - № 4(1). - С. 117-121.* – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_4\(1\)__22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_4(1)__22).;

3. *Митний кодекс Європейського Союзу.* – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0952&rid=1>